

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба Каримзода Хуршед Сафомудин дар мавзуи «Масъалаҳои асосии танзими ҳуқуқии муомилоти сарватҳои асбобӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи гражданин; ҳуқуқи соҳибдорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ пешниҳод шудааст.

Мубрами мавзу таҳқиқот. Масъалаҳои танзими асбобӣ дар низоми ҳуқуқӣ ҷойгоҳи калидӣ доранд, зеро ба маҷмуи мураккаб ва бисёрсатҳаи муносибатҳои иқтисодӣ ва ҳуқуқӣ дахл доранд. Муносибатҳои асбобӣ доираи васеи ҳамкорихоро фаро мегиранд, аз ҷумла амалиёт байни субъектҳои соҳибдорӣ ва муомилоти шахсони воқеӣ, ки ба воридот ва содироти асбоби хориҷӣ, идоракунии сарватҳои асбобӣ дар дохили кишвар марбутанд. Илова бар ин, сохторҳои давлатӣ ва ҷамъиятӣ, ки назорати муомилоти асбобиро амалӣ мекунанд, нақши муҳим доранд ва аҳаммияти махсуси ин мавзуро таъкид менамоянд.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Паёми худ ба парлумон аз 26 апрели соли 2013 зарурати тақмили сиёсати макроиқтисодӣ, коҳиши фоизи бонкӣ, рушди бозорҳои қарзӣ ва асбобӣ ва таҳкими захираҳои байналмилалиро қайд карданд. Дар толи ҳафт соли охир ҳаҷми амалиёти байнибонкии асбобӣ 836 маротиба ва захираҳои асбобии кишвар 4,3 маротиба афзоиш ёфтааст. Бо вуҷуди ин пешрафтҳо, муосирсозии бахши бонкӣ вазифаи муҳим боқӣ мемонад. Самтҳои асосии ислоҳот ҷорӣ кардани технологияҳои молиявӣ рақамӣ, баланд бардоштани шаффофияти амалиёти бонкӣ ва гузаронидани мониторинги молиявӣ мебошанд, ки ба қонунигардонии фаъолияти хоҷагидорӣ, коҳиши гардиши сармоя ва кам кардани хавфҳои коррупсионӣ мусоидат мекунанд.

Манбаҳои ҳуқуқи маданият муносибатҳои асбобӣ дар танзими амалиёти молумулкӣ байни субъектҳои иқтисодӣ зоҳир мешаванд. Ин муносибатҳо моликият, истифода ва ихтиёрдорӣ сарватҳои асбобиро дар бар мегиранд, инчунин ҳолатҳои муомилоти асбоби милли ва коғазҳои

қиматноки давлатиро фаро мегиранд. Аз нигоҳи тахассуси ҳуқуқӣ, ин муносибатҳо хусусияти молумулкӣ дошта, ба қонунгузории маданӣ тобеанд. Дар ин раванд, унсурҳои калидии танзими асбӯрӣ «амалиёти асбӯрӣ» ва «муомилоти асбӯрӣ» мебошанд, ки дар онҳо ҳам резидентҳо ва ҳам ғайрирезидентҳо иштирок мекунанд.

Каримзода Хуршед Сафомудин соли 2011 ба шӯбаи рӯзонаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ихтисоси идораи давлат ва ҳуқуқ дохил шуда, онро соли 2016 аз рӯйи ихтисоси идораи давлат ва ҳуқуқ хатм намудааст.

Аз соли 2016 ба ҳайси ассистенти кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тиҷорати факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон то ба ҳол ғайрирезидентҳо иштирок мекунанд.

Кори диссертатсионии Каримзода Хуршед Сафомудин аз муқаддима, 3 боб 6 зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрами мавзӯи таҳқиқи диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаҳои омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзӯи таҳқиқ, мақсад ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, навгониҳои илмӣ, назариявӣ ва амалӣ муайян карда шудаанд.

Боби аввали диссертатсия бо унвони «Моҳияти сарватҳои асбӯрӣ ва табиати ҳуқуқии муомилоти мадании он» бахши муҳимми кор буда, муаллиф дар он ҷанбаҳои асосии танзими ҳуқуқии сарватҳои асбӯрӣ, табиати ҳуқуқии онҳо ва хусусиятҳои муомилоти онҳоро дар доираи муомилоти маданӣ таҳлили муфасссал мекунад. Дар ин бахш ба аҳамияти назариявӣ ва амалии сарватҳои асбӯрӣ ҳамчун объектҳои ҳуқуқи маданӣ ва зарурати таҳлили амиқи мақоми ҳуқуқии онҳо дар доираи қонунгузории мавҷуда таваҷҷуҳи махсус дода мешавад. Дар оғози боб муаллиф моҳияти сарватҳои асбӯрӣро ошкор намуда, нақши онҳоро дар заминаи иқтисодӣ ва молиявӣ муосир таъкид мекунад. Сарватҳои асбӯрӣ хусусиятҳои хос доранд, ки онҳоро аз дигар дороиҳо фарқ мекунад, зеро онҳо дар ҳисоббаробаркунии байналмилалӣ ва амалиёти мубодила дар бозорҳои

молиявӣ фаъолона иштирок мекунанд. Ба ин категория на танҳо пулҳои нақд, балки шаклҳои гуногуни воситаҳои ҳисоббаробаркунии ғайринақдӣ, аз қабилӣ амонатҳои бонкӣ, саҳмияҳо, вомбаргҳо ва дигар воситаҳои молиявии бо асъори хориҷӣ ифодашуда дохил мешаванд.

Боби дуюми диссертатсия бо унвони «**Асосҳо ва омилҳои муомилоти мадании сарватҳои асъорӣ**» номгузори шудааст. Дар ин боб таҳлили амиқи асосҳои ҳуқуқии муомилоти мадании сарватҳои асъорӣ анҷом дода мешавад, ки омӯзиши санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва механизмҳои амалии танзимкунандаи истифодаи сарватҳои аъориро дар муомилоти маданӣ дар бар мегирад. Таваҷҷуҳи махсус ба ҷанбаҳои ҳуқуқие дода мешавад, ки мақоми ҳуқуқии сарватҳои аъориро муайян мекунанд, инчунин истифодаи онҳо дар доираи иқтисоди миллӣ ва муносибатҳои байналмилалӣ.

Муомилоти мадании сарватҳои аъорӣ раванди мураккабест, ки дар он на танҳо санадҳои қонунгузори дохилӣ, балки созишномаҳои байналмилалӣ, ки ба ҳамоҳангсозии амалиёти аъорӣ ва таъмини устувории бозорҳои молиявӣ нигаронида шудаанд, нақши муҳим доранд.

Аз ин рӯ, таҳқиқот таҳлили стандартҳо ва амалияҳои байналмилалии муосирро, ки ба рушди қонунгузори дар ин соҳа таъсир мерасонанд, фаро мегирад.

Боби сеюми таҳқиқоти диссертатсионӣ – «**Уҳдадориҳо оид ба сарватҳои аъорӣ ва ҳимояи ҳуқуқ ва манфиатҳои иштирокчиёни онҳо**» унвон дорад. Дар ин бахш ҷанбаҳои калидии табиати ҳуқуқии уҳдадориҳое, ки нисбат ба сарватҳои аъорӣ ба миён меоянд, инчунин механизмҳое, ки ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои ҳамаи ҷонибҳои дар муомилоти мадании онҳо иштирокдоштаро таъмин мекунанд, ба таври муфассал таҳлил карда мешаванд. Дар хулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқи илмӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Нуқтаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назариявӣ-методӣ ва таҳлиلى мустаҳкам карда шуд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмӣ нашгардида ва

баромадҳои муаллиф дар конфронси сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Каримзода Хуршед Сафомудин дар мавзӯи «Масъалаҳои асосии танзими ҳуқуқии муомилоти сарватҳои асбӯри тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалӣ хусусӣ барои ҷимоя пешниҳод карда мешавад.

Роҳбари илмӣ:

доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори
кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва
тиҷорати факултаи ҳуқуқшиносии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Мирзозода П.З.

Суроға: 734023, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, м. Буни Ҳисорак
Тел.: (+992) 907405550

Имзои Мирзозода П.З.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

«26» 05 соли 2025

Тавқиев Э.Ш.

Суроға: 734025, ш. Душанбе, хиёбони Рудакий, 17. Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Тел.: 2217711, факс: 2271510

Почтаи электронӣ: info@tnu.tj, сомонаи интернетӣ: www.tnu.tj